

1. Obiekt

"MOST NISKI"

2. Czas powstania

IV ćw. XIV w.

3. Miejscowość

RESZEL

11. Most od pld., neg. 1100/469/4. Sklepienie kolebkowe z odspojeniem od muru (od strony pld.), neg. 1100/469/6. Orientacja.

4. Adres

Reszel 11-440

ul. Płowce

nad rz. Cyna

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo warmińsko-mazurskie

powiat Kętrzyn

gmina Reszel

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Rössel (do 1944 r.)

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo olsztyńskie

powiat Kętrzyn

8. Właściciel i jego adres

Urząd Miasta i Gminy Reszel

Reszel 11-440

Rynek 23

9. Użytkownik i jego adres

Urząd Miasta i Gminy Reszel

Reszel 11-440

Rynek 23

10. Rejestr zabytków

Nr

300
(R/75)

data

15.06.19

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu

"Most Niski" w Reszlu na rz. Sajnie (często inaczej nazywanej Izerą) zbudowano w IV ćwierci XIV wieku. II połowa XIV w. to dynamiczny rozwój miasta i inwestycji komunalnych - obok budowli obronnych wzniesiono w tym czasie także "Most Wysoki", położony ok. 100 m na południe od "Mostu Niskiego".

"Most Niski" pierwotnie sklepiony kolebkowo niewielką arkadką na łuku odcinkowym. Przebudowany w końcu XIX w., kiedy to budowano rzeźnię miejską (sklepienie oraz częściowo tarcze czołowe). Do dnia dzisiejszego zachował oryginalną konstrukcję gotycką.

Most zachowany w złym stanie technicznym - wymaga natychmiastowych prac zabezpieczających przed dalszą destrukcją, powodowaną czynnikami atmosferycznymi i nadmiernym obciążeniem.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja. "Most Niski" znajduje się w ciągu ulicy Płowce nad rz. Sajną w Reszlu, ok. 100 m na północ od "Mostu Wysokiego" i ok. 300 m na północ od rynku, obok zespołu d. rzeźni miejskiej. Most usytuowany ukośnie w stosunku do biegu rzeki.

Materiał. Most wykonany z cegły i kamienia nieobrobionego o oryginalnej konstrukcji gotyckiej. Most w świetle posiada rozpiętość 2,9 m, a szerokość jego w osi poprzecznej łuku wynosi 7,2 m, a wysokość 3,4 m nad poziomem wody w rzece. Konstrukcję nośną stanowi sklepienie kolebkowe (łuk pełny) o promieniu 1,45 m i grubości łuku 2 cegieł, tj. 55 cm. Sklepienie kolebkowe w środku szerokości mostu wzmocniono od spodu ścianką ceglana posadowioną na dwuteownikach na wysokości wezgiłowia łuku. Ściany przyczółków wykonane są do wysokości oparcia sklepienia z kamienia nieobrobionego o wielkości 25-50 cm na zaprawie wapiennej. Grubość ścian wynosi 60-70 cm. Część ściany po lewej stronie biegu rzeki od strony południowej - od dolnej wody - (od przyczółka) posiada mur wykonany z kamienia, pozostały z cegły ceramicznej, pełnej. Od strony ptn. (górnej wody) skrzydełka wykonane są wyłącznie z kamienia. Część zach. od północy wsparta kamienną przyporą. Nawierzchnia asfaltowa. barierka stalowa na podmurówce z cegły.

Plan. Most przecina dolinę rzeki w lekkim skosie ze wschodu na zachód. Koryto potoku nieuregulowane. Długość całkowita mostu wynosi ok. 20 m. Przęsło o długości 3,02 m. Przez most przeprowadzono jezdnię z chodnikami dla pieszych po obu stronach. Skrajnia szosy ograniczona metalowymi barierkami. Tarcze czołowe mostu prostopadłe do osi jezdni.

Bryła. Most jednoprzęsłowy o sklepieniu kolebkowym kolistym. Sklepienie murowane z cegły. Wysokość mostu nad powierzchnią wody wynosi 5,02 m. Konstrukcja wsparta jest na przyczółkach.

Elewacje spoinowane, ceglane i kamienne o różnicowanej fakturze. Ceglane sklepienie widoczne od spodu kontrastuje z kamiennymi, murowanymi przyczółkami i tarczami czołowymi. Tarcze czołowe z przyporami, bez wyraźnego akcentowania strefy balustrady. Elewacje z licznymi ubytkami. Elewacja ptn. przyczółki spoinowane z kamienia, na których oparto ceglane sklepienie kolebkowe, ceglana przyporą po stronie zach. sklepienia. Na zach. od przypory elewacja kamienna (surowa). Nad sklepieniem lico tarczy czołowej ceglane. Elewacja pld. przyczółki spoinowane z kamienia, na których oparto ceglane sklepienie kolebkowe, ceglana, szeroką przyporą po stronie wsch. sklepienia. Na zach. od sklepienia elewacja kamienna (surowa).

Instalacje. Odwadniająca poprzez spadki.

14. Parametry wiaduktu długość - ok. 20 m rozpiętość sklepienia - 3,02 m szerokość - 7,20 m	15. Powierzchnia użytkowa ok. 144 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne Most drogowy	17. Użytkowanie obecne Most drogowy
18. Prace budowlane i konserwatorskie Przed 1984 r. przez sklepienie mostu (niszcząc je w środkowej części) przeprowadzono instalację sanitarną - w następnych latach instalację obudowano. W 1987 r. wykonano nową barierkę w konstrukcji rurowej oraz wzmocniono sklepienie ścianką ceglana.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan techniczny mostu jest zły. Ściany skrzydełek wypchnięte na zewnątrz, tracą stateczność. Posiadają liczne pęknięcia, w niektórych miejscach spójenie murów jest tak rozluźnione, że powoduje wypadanie kamienia i cegły. Podobnie ściany przyczółków. fundamenty przyczółków podmyte. Od strony południowej sklepienie na całym styku z murem jest odspojone - rozwarcie sięga kilku centymetrów. Część sklepienia na głębokość ok. 25 cm od spodu całkowicie odpadła. Od strony półn. sklepienie pocięte jest kilkoma rysami poprzecznymi. Tarcze czołowe z licznymi ubytkami (zwietrzeniami). 20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Niezbędne jest wykonanie remontu generalnego mostu, zachowując jednocześnie jego bryłę i materiał - w przeciwnym wypadku dalsze jego użytkowanie grozi katastrofą. "Most Niski" prezentuje unikatowe walory historyczno-techniczne i architektoniczne, o sytuacji stabilnej od końca XIV w., nierozdzielnie związany z dziejami Reszla i rozwojem miasta. "Most Niski" objąć ochroną prawną - wpis do rejestru zabytków. Prace remontowo-budowlane uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W miarę możliwości zdemontować rurociąg biegnący przy elewacji półn. mostu oraz instalację sanitarną biegnącą pod jezdnią przez sklepienie mostu.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- mgr inż. J. Kwiatkowski, Most przez rzekę Sajnę w ciągu ulicy Płowce w Reszlu. Orzeczenie techniczne, konstrukcyjne, Olsztyn, Luty 1984 r., w: Archiwum Działu Techniczno-Budowlanego Urzędu Gminy w Reszlu.

22. Bibliografia

- Kętrzyn. Z dziejów miasta i okolic, pod red. A. Wakara, Pojezierze, Olsztyn 1978.
- J.D. Łaniec, Dzieje Reszla. Lata 1945-1991, Wydawca "TOP KURIER", Toruń 1991.
- S. Mojzych-Rudowska, Reszel. Z dziejów Miasta, Pojezierze, Olsztyn 1978 r.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)**24. Uwagi różne**

Patrz także karta ewidencyjna gotyckiego "Mostu Wysokiego" w Reszlu, wykonana w 1999 r. w BSiDZT S. Januszewski.

25. Opracował: Program komputerowy karty - Word for Windows - BSiDZT S. Januszewski

tekst mgr inż. Krzysztof J. Madziara 4 listopada 1999 r.

plany, rysunki patrz p. 21, mgr inż. arch. Anna Broniewska 15 września 1999 r.

zdjęcia fotogr. mgr inż. Krzysztof J. Madziara 15 września 1999 r.

miejsce przechowywania negatywów BSiDZT S. Januszewski

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)**27. Załączniki**

Nr 1 - Dokumentacja fotograficzna.

Nr 2 - Dokumentacja rysunkowa.

1. Miejscowość

R E S Z E L

2. Obiekt

"MOST NISKI"

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Dokumentacja fotograficzna (verte).

1. Sklepienie kolebkowe mostu od górnej wody, neg. 1100/470/4.

2. Kamienne skrzydelka mostu z przyporą (od górnej wody), neg. 1100/470/2

Wkładkę założył: mgr inż. Krzysztof J. Madziara 4 listopada 1999 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

3. Przyczółek zach. od dolnej wody, neg. 1100/470/1.

4. Tarcza czołowa nad sklepieniem elewacji płd., neg. 1100/469/5.

5. Most od zachodu, neg. 1100/495/2.

1. Miejscowość

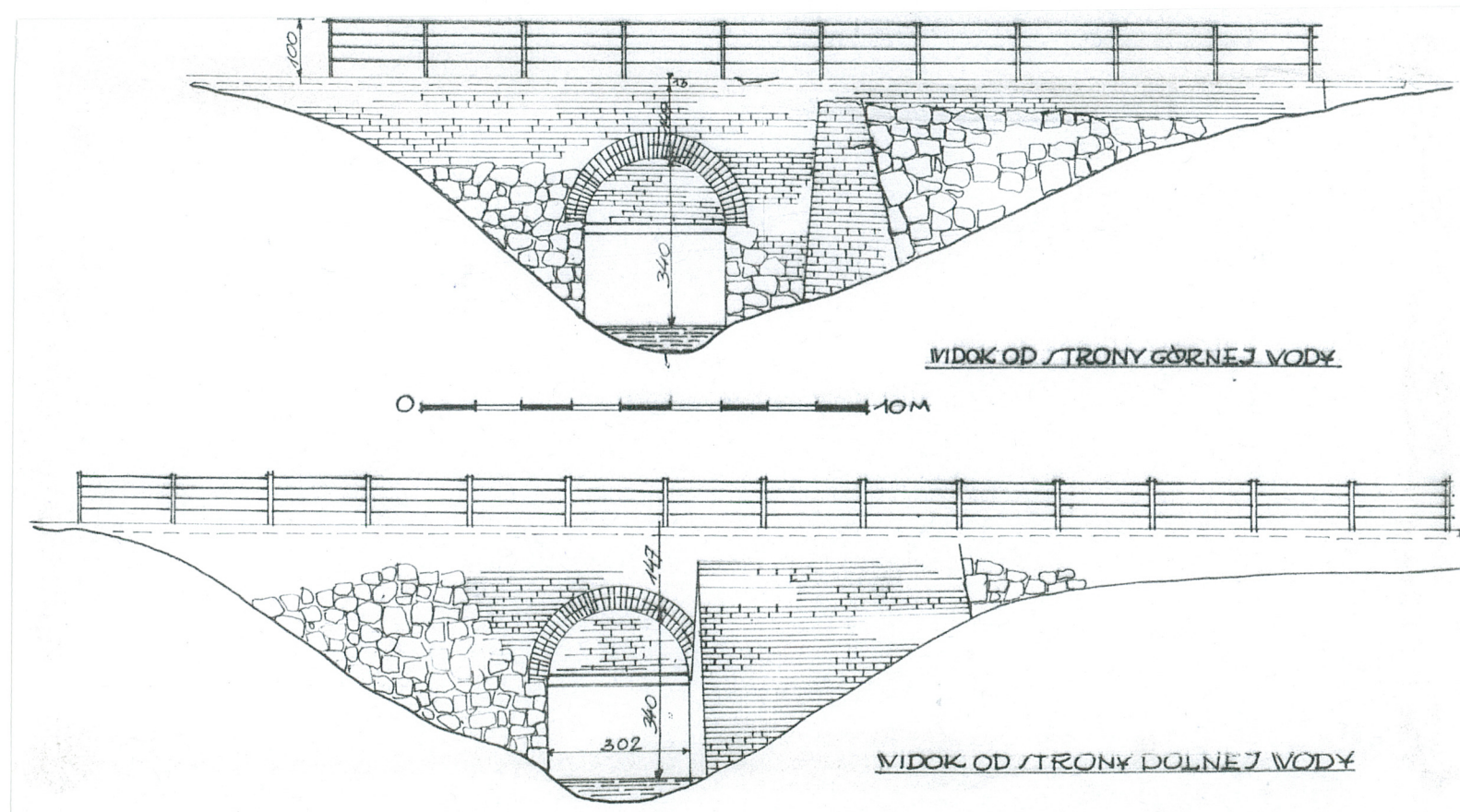
RESZEL

2. Obiekt

"MOST NISKI"

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

Sytuacja i dokumentacja rysunkowa (verte).

Wkładkę założył: mgr inż. Krzysztof J. Madziara 4 listopada 1999 r.

Miejsce przechowywania negatywów: BSiDZT S. Januszewski

